

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับ ศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ

1. ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของผู้บริหาร บรรณารักษ์ และสมาชิกผู้ใช้บริการ ห้องสมุด ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในภาคเหนือตอนบน เกี่ยวกับศูนย์วิทยบริการ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการ สำหรับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในภาคเหนือตอนบน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และผู้ใช้บริการ ห้องสมุดประชาชนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในภาคเหนือตอนบน 76 อำเภอ ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน มีกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นศึกษาสภาพศูนย์วิทยบริการเพื่อหาแนวคิดร่วมโดยศึกษาจาก เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของห้องสมุดประชาชน ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน โดยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นบรรณารักษ์และผู้บริหารจากศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งมีทั้งสิ้น 76 ศูนย์ โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายมา 10 % ได้จำนวนทั้งสิ้น 8 ศูนย์

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน โดยจากการสอบถามข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ประจำที่ห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน 76 ศูนย์ ศูนย์ละ 1 คน รวมเป็น 76 คน (ในกรณีที่ศูนย์นั้นไม่มี ตำแหน่งบรรณารักษ์จะให้เจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ที่ศูนย์แทน) ผู้บริหารห้องสมุดของศูนย์บริการ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน ศูนย์ละ 1 คน รวมเป็น 76 คน และผู้ใช้บริการ ห้องสมุดอำเภอในภาคเหนือตอนบน ทั้ง 76 อำเภอ โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายมาศูนย์ละ 10 คน รวมเป็น 760 คน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาจากแบบประเมินซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 10 คน และจากแบบรับรองซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

แบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอหรือผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน ใช้ในการเก็บข้อมูลของขั้นตอนที่ 1 มีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิทยบริการและห้องสมุดประชาชนทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องการจัดวางผังและการจัดสถานที่ การจัดองค์การและบุคลากร การบริการ การจัดกิจกรรมวิชาการในศูนย์วิทยบริการงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์และสื่อการศึกษา

2. สร้างข้อสัมภาษณ์จากหลักการและงานที่เกี่ยวข้อง แล้วร่างแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำแก้ไข

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อขอคำแนะนำในการตรวจแก้ไขด้านเนื้อหาและภาษา

4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำเพื่อใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม เพื่อสอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน อำเภอ ใช้ในการเก็บข้อมูลของขั้นตอนที่ 2 มีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิทยบริการและห้องสมุดประชาชนทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องการจัดวางผังและ

การจัดสถานที่ การจัดองค์กรและบุคลากร การบริการ การจัดกิจกรรมวิชาการในศูนย์วิทยบริการ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์และสื่อการศึกษา

2. สร้างข้อสอบถามจากหลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์และผู้บริหารห้องสมุดทั้ง 8 แห่ง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอ และผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1	คำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2	คำถามเกี่ยวกับลักษณะของศูนย์แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ
1. การวางผังและการจัดสถานที่
  2. การจัดองค์กรและบุคลากร
  3. การบริการ
  4. กิจกรรมวิชาการในศูนย์วิทยบริการ
  5. งบประมาณ
  6. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการศึกษา

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1	คำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2	คำถามเกี่ยวกับลักษณะของศูนย์แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ
1. การวางผังและการจัดสถานที่
  2. การจัดองค์กรและบุคลากร
  3. การบริการ
  4. กิจกรรมวิชาการในศูนย์วิทยบริการ
  5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการศึกษา

3. นำร่างแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อขอคำแนะนำในการตรวจแก้ไขด้านเนื้อหาและภาษา

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการประเมินรูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน

และแบบสอบถามเพื่อรับรองรูปแบบศูนย์วิทยบริการ ใช้ในขั้นตอนที่ 3 มีวิธีการสร้าง
เครื่องมือดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในขั้นที่ 2 แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาร่าง
รูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน จากนั้น
ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนประเมินรูปแบบ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินในข้อ 1 แล้วร่างรูปแบบศูนย์วิทยบริการของ
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน จากนั้นให้ผู้บริหารศูนย์บริการ
การศึกษานอกโรงเรียนในภาคเหนือตอนบน รับรองรูปแบบ
3. ปรับปรุงรูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาค
เหนือตอนบน ตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนในภาคเหนือ
ตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาสภาพศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอน
บน โดยศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับศูนย์วิทยบริการเพื่อวิเคราะห์หากกรอบแนวคิดร่วมของ
ศูนย์วิทยบริการ
2. ศึกษารูปแบบของศูนย์วิทยบริการจากอินเทอร์เน็ต และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในและ
ต่างประเทศ
3. ศึกษาสำรวจสภาพ ปัญหา และความต้องการศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน 8 แห่ง โดยสำรวจในด้านต่างๆ ต่อไปนี้
  - ก. การวางแผนและการจัดสถานที่
  - ข. การจัดองค์กรและบุคลากร
  - ค. การบริการ
  - ง. กิจกรรมวิชาการในศูนย์วิทยบริการ
  - จ. งบประมาณ
  - ฉ. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. เมื่อสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบนทั้ง 8 แห่งแล้ว นำผลสำรวจมาศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกโรงเรียน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
4. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน รวม 8 คน
5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในรูปความเรียงและตาราง
6. นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ และผลจากการศึกษาสำรวจศูนย์วิทยบริการทั้งใน และต่างประเทศมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบของศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน โดยสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร และบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน 1 ชุด และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอ 1 ชุด
7. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้ง 2 ชุด ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกโรงเรียน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
8. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน ทั้ง 76 ศูนย์ รวมเป็น 76 คน
9. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน ศูนย์ละ 1 คน รวมเป็น 76 คน
10. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน ศูนย์ละ 10 คน รวมเป็น 760 คน
11. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหาร บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนอำเภอของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน

ขั้นตอนที่ 3 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในขั้นตอน 2 มาร่างรูปแบบของศูนย์วิทยบริการ
2. นำรูปแบบฉบับร่างของศูนย์วิทยบริการที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์การบริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 10 คน เพื่อประเมินและให้ข้อเสนอแนะรูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน แล้วปรับปรุงรูปแบบศูนย์วิทยบริการตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
3. สร้างรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำรูปแบบศูนย์วิทยบริการส่งทางไปรษณีย์ให้ผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน พิจารณารับรองรูปแบบ จำนวน 16 คน จากนั้นปรับปรุงรูปแบบศูนย์วิทยบริการตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน

ขั้นตอนที่ 4 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

นำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน ที่ได้รับการรับรองจากผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ในภาคเหนือตอนบน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการสำรวจและสัมภาษณ์จากศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน 8 แห่ง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามและสร้างแบบสอบถามขึ้น พร้อมกับแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์ 912 ฉบับ ได้รับกลับคืนทั้งสิ้น 636 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70 ของแบบสอบถามทั้งหมด

เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

1. สำหรับแบบสอบถาม กำหนดการให้ค่าว่า
  - 5 หมายถึง ระดับที่มีความต้องการมากที่สุด
  - 4 หมายถึง ระดับที่มีความต้องการมาก
  - 3 หมายถึง ระดับที่มีความต้องการปานกลาง
  - 2 หมายถึง ระดับที่มีความต้องการน้อย

1 หมายถึง ระดับที่มีความต้องการน้อยที่สุด

ซึ่งความคิดเห็นแต่ละข้อในแบบสอบถามที่จะนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบของศูนย์วิทยบริการ คือความคิดเห็นที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมีค่าตั้งแต่ 4.00 ขึ้นไป ส่วนความคิดเห็นที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำกว่า 4.00 จะไม่นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบศูนย์วิทยบริการ

2. สำหรับแบบประเมินและแบบรับรอง กำหนดการให้ค่าว่า

3 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2 หมายถึง เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ซึ่งความคิดเห็นแต่ละข้อในแบบสอบถามที่จะนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบของศูนย์วิทยบริการ คือความคิดเห็นที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมีค่าตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป ส่วนความคิดเห็นที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำกว่า 1.00 จะไม่นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบศูนย์วิทยบริการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่เป็นแบบเติมคำและแบบเลือกตอบ ด้วยความถี่และนำเสนอในรูปความเรียงและตาราง

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ที่เป็นแบบเลือกตอบ ด้วยการหาค่าสถิติ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปความเรียงและตาราง

วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินและแบบรับรอง ที่เป็นแบบเลือกตอบด้วยการหาค่าสถิติ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปความเรียงและตาราง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย